

У п'ятому класі починається новий період у житті дитини. Вона дорослішає, переходить навчатися до середньої школи. Вимоги до навчання змінюються, з'являються нові шкільні предмети.

П'ятий клас – це не тільки новий етап у навчання, це і новий етап у розвитку особистості.

РЕКОМЕНДАЦІЇ БАТЬКАМ П'ЯТИКЛАСНИКІВ

- Надихайте дитину на розповідь про шкільні справи. Не обмежуйте свій інтерес звичайним питанням на зразок: «Як минув твій день у школі?» Щотижня обирайте час, вільний від домашніх справ, і уважно розмовляйте з дитиною про школу. Запам'ятовуйте імена, події, деталі, про які дитина повідомляє вам, використовуйте їх надалі для того, щоб починати бесіди про школу.

- Регулярно розмовляйте з учителями вашої дитини про її успішність, поведення та взаємини з іншими дітьми. Навіть якщо немає особливих приводів, для занепокоєння, консультируйтесь з учителем не рідше, ніж раз на місяць.

- Знайте програму й особливості школи, де вчиться ваша дитина. Відвідуйте всі заходи й зустрічі, організовані батьківським комітетом і педагогічним колективом. Використовуйте будь-які можливості дізнатися, як ваша дитина навчається і як її навчають.

- Допомагайте дитині виконувати домашні завдання, але не робіть їх самі. Установіть спеціальний час для виконання домашнього завдання і стежте за виконанням цих настанов, що допоможе вам сформувати позитивне ставлення до навчання.

- Допоможіть дитині відчувати інтерес до того, що викладають у школі. З'ясуйте, що взагалі цікавить вашу дитину, а потім установіть зв'язок між її інтересами й предметами, що вивчають у школі.

- Особливі зусилля докладайте для того, щоб підтримувати спокійну й стабільну атмосферу вдома, коли в шкільному житті дитини відбуваються зміни.

- За будь-якої можливості намагайтеся уникнути значних змін або порушень у домашній атмосфері протягом першого півріччя. Спокій домашнього життя дитини допомагає їй ефективніше розв'язувати проблеми в школі.

- Забезпечте своїм дітям вдале поєднання відпочинку, фізичної праці та роботи над уроками.

- Програми включають більше теоретичного матеріалу. Тому слід привчати дітей міцно заучувати окремі правила з математики, української мови, історії тощо.

- Уважно стежте за рівнем виразного читання ваших дітей. Хай вдома виразно читають усі тексти, що задані з різних предметів.

- Стежте за порадами вчителів, записаними у щоденниках і робочих зошитах.

- Дбайте про те, щоб дитина навчалась бути охайною в усьому, включаючи бережне ставлення до підручників.

- Ніколи не поспішайте з висновками ні про дитину, ні про вчителя - прийдіть у школу, поспілкуйтеся з учителем.

- Намагайтеся придбати для сімейної бібліотеки різноманітні словники та довідкову літературу.

- Пам'ятайте, що клас, де навчається ваша дитина, - ціле трьох колективів: дітей, батьків, учителів. Чим дружніші, цілеспрямованіші будуть ці колективи, у тим кращій атмосфері буде формуватись ваш хлопчик чи дівчинка. Це залежить від кожного й від вас теж.

- Не забувайте: дитину не слід карати за невміння, а терпеливо вчити, підказувати, радити, допомагати, підтримувати.

РЕКОМЕНДАЦІЇ БАТЬКАМ З УСПІШНОЇ АДАПТАЦІЇ П'ЯТИКЛАСНИКІВ ДО НОВИХ УМОВ НАВЧАННЯ

Будь - які перехідні періоди життя і діяльності дітей висувають специфічні проблеми, що пов'язані зі зміною в організації навчальної діяльності у середніх класах. Умови, які змінилися, пред'являють більш високі вимоги до інтелектуального і особистісного розвитку, до ступеня сформованості у дітей певних учбових знань, дій, навичок. Процес звикання до шкільних вимог і порядків, нового для п'ятикласників оточення, нових умов життя розуміється як адаптація. Адже дитина в школі адаптується не тільки до своєї соціальної ролі, але перш за все до особливостей засвоєння знань у нових умовах.

1. Якщо Вас щось турбує в поведінці дитини, якомога швидше зустріньтеся і обговоріть це із класним керівником, шкільним психологом.

2. Якщо в родині відбулися події, що вплинули на психологічний стан дитини, повідомте про це класного керівника. Саме зміни в сімейному житті часто пояснюють раптові зміни в поведінці дітей.

3. Цікавтеся шкільними справами, обговорюйте складні ситуації, разом шукайте вихід із конфліктів.

4. Допоможіть дитині вивчити імена нових учителів, запропонуйте описати їх, виділити якісь особливі риси.

5. Порадьте дитині в складних ситуаціях звертатися за порадою до класного керівника, шкільного психолога.

6. Не слід відразу ослаблювати контроль за навчальною діяльністю, якщо в період навчання в початковій школі вона звикла до контролю з вашого боку. Привчайте дитину до самостійності поступово: вона має сама збирати портфель, телефонувати однокласникам і питати про уроки тощо.

7. Основними помічниками у складних ситуаціях є терпіння, увага, розуміння.

8. Не обмежуйте свій інтерес звичайним питанням типу: «Як пройшов твій день у школі?». Кожного тижня вибирайте час, вільний від домашніх справ, і уважно розмовляйте з дитиною про школу. Запам'ятовуйте окремі імена, події та

деталі, про які дитина вам повідомляє, використовуйте їх надалі для того, щоб починати подібні розмови про школу.

Не пов'язуйте оцінки за успішність дитини зі своєю системою покарань і заохочень.

9. Головне новоутворення підліткового вікового періоду – відкриття своєї індивідуальності, свого «Я». Підвищується інтерес до свого тіла, зовнішності.

10. Зростає дух незалежності, який впливає на стосунки підлітка в родині, школі.

11. Ваша дитина має оцінювати свою гарну успішність як нагороду, а неуспішність - як покарання. Якщо у дитини навчання йде добре, проявляйте частіше свою радість. Висловлюйте заклопотаність, якщо у дитини не все добре в школі. Постарайтеся наскільки можливо, не встановлювати покарань і заохочень вони можуть привести до емоційних проблем.

12. Допмагайте дитині виконувати домашні завдання, але не робіть їх самі. Продемонструйте інтерес до цих завдань. Якщо дитина звертається до вас з питаннями, пов'язаними з домашніми завданнями, допоможіть їй знайти відповіді самостійно, а не підказуйте їх. Допоможіть дитині відчутти інтерес до того, що викладають у школі.

13. З'ясуйте, що взагалі цікавить вашу дитину, а потім встановіть зв'язок між його інтересами і предметами, що вивчаються в школі. Наприклад, любов дитини до фільмів можна перетворити на прагнення читати книги, подарувавши книгу, по якій поставлений фільм. Шукайте будь-які можливості, щоб дитина могла застосувати свої знання, отримані в школі, в домашній діяльності. Наприклад, доручіть їй розрахувати необхідну кількість продуктів для приготування їжі або необхідну кількість фарби, щоб пофарбувати певну поверхню.

14. Особливі зусилля прикладайте для того, щоб підтримати спокійну та стабільну атмосферу в домі, коли в житті дитини відбуваються зміни. Намагайтеся уникнути великих змін чи порушень в домашній атмосфері. Спокій домашнього життя допоможе дитині більш ефективно вирішувати проблеми в школі.

15. У дітей настає криза, пов'язана з бажанням здобути самостійність, звільнитися від батьківської опіки, з'являється страх перед невідомим дорослим життям.

16. Бажання звільнитися від зовнішнього контролю поєднується зі зростанням самоконтролю й початком свідомого самовиховання.

17. Внутрішній світ дитини ще нестабільний, тому батькам не слід залишати своїх дітей без нагляду. Підліток дуже вразливий і легко піддається впливам як позитивним, так і негативним.

18. Розширюється коло спілкування, з'являються нові авторитети.

19. Недоліки й суперечності в поведінці близьких і старших сприймаються гостро й хворобливо.

20. У батьках підлітки хочуть бачити друзів і радників, а не диктаторів.

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ

Що ускладнює адаптацію дитини до нових умов навчання?

1. Протиріччя та неузгодженість вимог різних педагогів. До школяра вперше ставлять багато вимог. І він повинен навчитися враховувати ці вимоги, співвідносити їх одне з одним, долаючи пов'язані із цим труднощі, тому що ці вміння необхідні у дорослому житті.

2. На п'ятикласника обрушується потік інформації, насичений термінами, незрозумілими словами. Вихід простий; поясніть дитині, що неповне, неточне розуміння слів нерідко лежить в основі нерозуміння шкільного матеріалу і в зв'язку з цим необхідно звертатися до довідників, словників.

3. У п'ятому класі багато дітей відчувають самотність, тому що улюбленої першої вчительки немає поруч, а класному керівникові часто не вистачає часу приділяти їм увагу в тій же мірі. А інші «шаленіють» від свободи та носяться по всій школі, задираючись навіть до старшокласників. Дорослим у цій ситуації важливо зрозуміти, що все це - природні переживання, які необхідні для розвитку школяра, бо вони допомагають йому стати дорослим. Якщо відчуваєте, що адаптація затягується, зверніться до шкільного психолога. Ми маємо стати більш

уважними, доброзичливими, таким чином допомагаючи школяру освоїти цю позицію.

ПРОБЛЕМИ У НАВЧАННІ П'ЯТИКЛАСНИКІВ

П'ятикласники пристрасно бажають добре вчитися, щоб радувати оточуючих. Але, зіткнувшись з першими труднощами, часто розчаровуються.

Декілька слів про навчальні проблеми п'ятикласників:

- 1) Слабка навчальна підготовка у початкових класах.
- 2) Несформованість вміння аналізувати та синтезувати (нерозвинені розумові дії та операції), поганий мовленнєвий розвиток, слабкі увага та пам'ять.
- 3) Нерозвинута воля - небажання, «неможливість», за словами учнів, примусити себе постійно займатися навчанням. Таких дітей не приваблює мета, тому що для п'ятикласників характерне переважно емоційне ставлення до своєї діяльності.

Дуже часто у п'ятикласників можуть виникнути проблеми у навчанні. Батьки не повинні це сприймати занадто трагічно, але з'ясувати причини цього потрібно.

Першопричина – це нові вчителі, нові предмети. У початкових класах у дітей була одна вчителька, яка добре знала кожну дитину, її здібності, слабкі та сильні місця. І діти за чотири роки пристосувалися до її вимог. У п'ятому класі кожний предмет викладає окремий вчитель. Вимоги до навчання різні. І дитині часом важко зорієнтуватися у цих вимогах. У цей період може охолонути цікавість до навчання, можуть виникнути скарги на те, що багато задають, нецікаво

Батьки повинні допомогти дитині в адаптаційний період (зазвичай це перша чверть навчального року), пояснити, що не все у навчанні цікаво. Навчання – це гарний спосіб виховувати свою силу волі, тому дайте дитині змогу розвиватися, не виконуйте за неї домашні завдання. Радійте разом з дитиною, сумуйте разом з нею, але ніколи не карайте за погані оцінки. Це може викликати тільки негативне ставлення до шкільних предметів.

Допомагаючи дитині, підтримуйте зв'язок з учителями, щоб ваші вимоги і вимоги вчителів до навчання були однакові.

Пам'ятайте, що у п'ятому класі у вашої дитини формується ставлення до навчання на весь подальший час: як учень провчиться у п'ятому класі, так він і буде ставитися до навчання в старших класах.

Ви повинні знати:

- З ким приятелює ваша дитина.
- Де проводить вільний час.
- Чи не пропускає занять в школі.
- В якому вигляді або стані повертається додому.

Ви зобов'язанні помітити і відреагувати, коли:

- В домі з'явилися чужі речі (з'ясуйте, чиї вони).
- В домі чути запах паленої трави або синтетичних речовин (це може свідчити про куріння сигарет із наркотичними речовинами)
- В домі з'явилися голки для ін'єкцій, часточки рослин, чимось вимашчені бинти, закопчений посуд (це може свідчити про вживання наркотичних речовин).
- В домі з'явилися ліки, які діють на нервову систему і психіку (з'ясуйте, хто і з якою метою їх використовує).
- В домі надто часто чути запах засобів побутової хімії – розчинників, ацетону тощо (це може свідчити про захоплення дітей речовинами, які викликають стан одурманювання).
- Відбулася швидка зміна зовнішнього вигляду та поведінки дітей: порушилась координація рухів, підвищилась збудженість або в'ялість, з'явилися сліди від уколів на венах, розширення зіниць тощо (це може свідчити про вживання дитиною наркотичних речовин).
- Не дозволяйте дітям та підліткам:
  - Йти з дому на довгий час.
  - Ночувати у малознайомих для вас осіб.
  - Залишатися надовго вдома без нагляду дорослих родичів на тривалий час вашої відпустки.

- Знаходитися вночі і пізно ввечері на вулиці, де вони можуть стати жертвою насильницьких дій дорослих.
- Носити чужий одяг.
- Зберігати чужі речі.

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ

1. Допомагайте школяру у навчанні, домагайтеся, щоб він досконально зрозумів навіть найдрібніші деталі виконання важкого завдання. Хай навіть дитина виконає одне-два подібних завдання і детально пояснить, що та як вона робить.

2. Розвивайте увагу, мислення та пам'ять дитини, грайте з нею в ігри на розвиток спостережливості (у розвідників, мисливців, індійців на полюванні тощо), вирішуйте посильні головоломки, розв'язуйте кросворди, шаради. Робіть усе це якомога частіше.

3. Розвивайте волю дитини, привчайте її до режиму дня, емоційно забарвлюйте її навчальну діяльність, але не перестарайтеся, інакше може виникнути так зване «емоційне стомлення»: дитина може стати капризною, роздратованою, плаксивою. Використовуйте гумор, але не сарказм

та насмішки! Терпіть дитячі жарти, якими б безглуздими вони не були, використовуйте гумор з метою розрядки та повернення дитини на свій бік.

4. Дуже важливо у навчальних та у всіх інших заняттях допомогти школяреві виробити об'єктивні критерії власної успішності та неуспішності; з допомогою дорослих слід розвинути у нього прагнення вдосконалювати свої здібності. Почніть з вироблення звички добре виконувати домашні завдання.

Шановні батьки!

Пам'ятайте:

1. Тільки разом зі школою можна досягти бажаних результатів у вихованні та навчанні дітей. Вчитель – ваш перший союзник і друг вашої сім'ї. Радьтеся з ним, підтримуйте його авторитет. Зауваження про роботу вчителя і

вихователя висловлюйте в школі, на зборах. Недоречно це робити у присутності дітей.

2. Обов'язково відвідуйте всі заняття та збори для батьків. Якщо не можете прийти на батьківські збори, повідомте про це педагогів особисто або запискою через дитину.

3. Пам'ятайте, що цей період розвитку є для вашої дитини найбільш сприятливим для оволодіння самостійними формами роботи, розвитку інтелектуальної, пізнавальної активності, навчальних інтересів, волі.

4. Цікавтесь навчальними успіхами дітей (запитуйте: «Що нового ти сьогодні дізнався?» замість традиційного: «Яку ти сьогодні отримав оцінку?»). Радійте успіхам, не дратуйтеся через кожну невдачу. Вчіть дітей долати труднощі.

5. Надавайте розумну допомогу у виконанні домашніх завдань. Збуджуйте інтерес до навчання. Перевіряючи домашнє завдання, націлюйте дитину на те, щоб вона розвивала вміння доводити правильність виконання завдання, наводити свої приклади. Частіше питайте: «Чому?», «Доведи!», «А чи можна по-іншому?». Навчайте бачити головне і другорядне та зосереджуватись на головному.

6. Прищеплюйте хорошу звичку готуватись систематично, без нагадувань сідати до роботи, виконувати її уважно.

7. Звертайте увагу на повторення.

8. Пам'ятайте, що на емоційне самопочуття дитини починає все більше впливати те, як складуться її стосунки з товаришами, а не тільки успіхи у навчанні і стосунки з учителями.

9. Вчіть дитину бути хорошим товаришем: хотіти і вміти надавати допомогу, виручати з біди, доброзичливо ставитись до помилок інших і з готовністю прислухатися до зауважень на свою адресу.

10. Сприяйте тому, щоб ваша дитина брала участь у всіх заходах, які проводяться у класі та школі.

11. Намагайтесь вислуховувати розповіді дитини (про себе, товаришів, школу) до кінця. Ділитися своїми переживаннями – природна потреба дітей.

12. Цей період загострення критичного ставлення до себе актуалізує потребу в загальній позитивній оцінці особистості іншими людьми, перш за все дорослими. Тому ніколи не давайте оцінку дитині, а лише її вчинку. Не говоріть: «Ти ледар, брехун...» Мудрі батьки кажуть: «Ти мене дуже засмутив сьогодні. Я цього не чекав». Замість «не бреш», скажіть «говори правду». А ще краще усміхніться: «Здається, хтось говорить неправду».

13. Виховуйте самоконтроль, самоаналіз, самооцінку.

14. Особливу увагу звертайте на досягнення, здобуті наполегливою працею.

15. Підтримуйте впевненість у власних силах, бажання працювати. Акцентуйте увагу на перемогах (навіть маленьких), щоб дитина їх помічала.

16. Розвиваючи здібності дитини, не забувайте про головне: здібності – не самоціль. Піклуючись про розвиток здібностей, не забувайте про найважливішу з них – здатність за будь-яких обставин залишатися людиною, особистістю.